

1. Referentie

Referentie	Kavadias, D. (2000). <i>Etnocentrisme in de school. De invloed van context en cultuur.</i> Conference proceeding, paper voorgedragen op de 9de Sociaal Wetenschappelijke Studiedagen, Amsterdam, 2 & 3 mei, 2000.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Conference proceeding

2. Abstract

Het onderwijs is een van de weinige instituties waarmee een samenleving zichzelf vorm geeft. De school wordt logischerwijze hoe langer hoe meer beschouwd als de omgeving bij uitstek waarin positieve waarden, zoals verdraagzaamheid moeten worden gestimuleerd, en negatieve houdingen zoals racisme, worden geweerd. Van de scholen wordt verwacht dat zij naast hun traditionele pedagogische taken dus ook aan racismebestrijding doen.

Vorig onderzoek toonde aan dat de scholen een bijdrage kunnen leveren tot het tegengaan van etnocentrisme bij leerlingen. Hierbij viel op dat er grote verschillen bestonden volgens het gevolgde onderwijstype: leerlingen uit het algemeen secundair onderwijs (ASO) zijn minder etnocentrisch ingesteld dan leerlingen uit het technisch (TSO) of het beroepssecundair onderwijs (BSO). Daarnaast viel ook op dat de smaakvoorkeuren en de indicatoren voor mediagebruik een sterkere impact bleken te hebben, dan de sociaal-economische kenmerken van de leerlingen. Het doel van de huidige bijdrage is na te gaan op welke manier scholen een invloed hebben op het etnocentrisme van leerlingen, waarbij de aandacht uitgaat naar de interactie tussen mediagebruik en sociaal-economische situatie, evenals naar de subculturele kenmerken van de leerlingen uit de verschillende onderwijstypen.

Deze analyse wordt uitgevoerd op een representatief databestand, vergaard in 63 scholen, bij 4722 leerlingen, aan de hand van multilevel structurele modellen.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs
Trefwoord(en)	Attitudes, burgerzin, cultureel kapitaal, culturele socialisatie, cultuurparticipatie, democratie, etnocentrisme, extracurriculaire activiteiten, extreemrechts, formeel curriculum, levensbeschouwelijke socialisatie, media, mediavorkeur, muziekvoorkeuren, opleidingsniveau, opvattingen, opvoeden, peer group, politieke socialisatie, racisme, smaakvoorkeur, sociale achtergrond, sociale herkomst, sociale ongelijkheid, socialisatie, subcultuur, televisievoorkeuren, tolerantie, verborgen curriculum, verborgen leerplan, verenigingsleven, vrije tijd, waarden

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Dimokritos Kavadias Vakgroep Politieke Wetenschappen Faculteit Economische, Politieke en Sociale Wetenschappen en Solvay Management School VUB Pleinlaan 2 1050 Brussel Tel: 02/ 629 22 28 Fax: 02/ 629 22 78 Poli@vub.ac.be http://poli.vub.ac.be/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Op welke manier hebben scholen een invloed op het etnocentrisme van leerlingen? a) Wat is hierbij de interactie tussen mediagebruik en sociaal-economische situatie? b) Wat is hierbij het verband met subculturele kenmerken van leerlingen uit verschillende onderwijstypen?
Hypothesen	De sociale positie van het gezin heeft geen rechtstreeks effect op het etnocentrisme van de jongere. Onderwijsvorm en subculturele affiniteit hebben een mediërende invloed op het verband tussen sociale positie van het gezin en het etnocentrisme van de jongere.

6. Methode

Onderzoeksmethode	Kwantitatief, schriftelijk met gestandaardiseerde gesloten vragenlijst.
Onderzochte groep	4722 laatstejaars leerlingen uit het secundair onderwijs - schooljaar 1996-1997. Uitgevoerd in 63 scholen uit de 4 verschillende onderwijsnetten en de 5 Vlaamse provincies. Leerlingen uit het ASO, BSO en TSO werden ondervraagd. De scholen werden geselecteerd op basis van een gestratificeerde toevalssteekproef van de Vlaamse secundaire scholen. Het KSO en BuSO werden buiten beschouwing gelaten; het betreft immers een zeer bijzondere groep op het vlak van opvattingen, en is bovendien klein in vergelijking met de andere 3 onderwijsvormen.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Sociale achtergrond	Er is een significant verband terug te vinden tussen de opleidingsgraad van de ouders en de mate van etnocentrisme bij leerlingen. Dit effect is echter niet heel sterk.
Muziek- en mediavorkeur	De invloed van opleidingsniveau van het gezin valt volledig weg wanneer muziek- en mediavorkeur in rekening wordt gebracht.
Eigen culturele effecten	Er bestaan invloeden van de concentratie van muziek- en mediavorkeuren op schoolniveau op etnocentrisme. Indien meer leerlingen op een school een voorkeur hebben voor privé-zenders en zich afzetten tegen de openbare omroep, ligt het algemeen schoolgemiddelde voor etnocentrisme hoger. Een grotere voorkeur voor genres als wereldmuziek op schoolniveau werkt negatief in op de mate van etnocentrisme. Aan de ene kant lijkt zich aldus een populistische en op entertainment gerichte cultuur af te tekenen, aan de andere kant een cultuur die 'alternatief' kan genoemd worden. Wanneer echter de onderwijsvorm als voorspeller wordt ingevoerd, vallen de geaggregeerde effecten weg. Dit geeft aan dat muziekvoorkeuren geclusterd zijn binnen de verschillende onderwijsvormen. In het ASO ligt zo de voorkeur voor 'intellectuelere' muziekgenres, meer dan in het TSO of BSO. In deze twee laatste is er een grotere voorkeur voor cultuurpopulistische mediakanalen terug te vinden.
Globale effecten	Dit wil echter niet zeggen dat sociale achtergrond geen rol speelt. Eerder wijst het aan dat de opleiding van ouders belangrijk is voor de cultuurdeelname van de kinderen en voor hun eigen identificatie met bepaalde media. Ook via de gevolgde onderwijsvorm speelt de sociale achtergrond een rol. Het is niet toevallig dat de helft van de leerlingen uit het beroepsonderwijs een vader hebben die arbeider is. Onderwijsvorm is daarnaast geassocieerd met een concentratie van media- en smaakvoorkeuren. De gevoeligheid van etnocentrisme wordt rechtstreeks door smaakculturen en onderwijsvorm bepaald, en onrechtstreeks door opleidingsniveau van de ouders.
Relatie tussen effecten	Etnocentrisme wordt bij jongeren bepaald door het opleidingsniveau van de ouders op drie manieren: De opleiding van de ouders selecteert naar een bepaalde onderwijsvorm; De opleiding van de ouders verhoogt de affiniteit voor bepaalde muziekvoorkeuren en mediakanalen; De concentratie van hoog- dan wel laagopgeleide ouders op schoolniveau beïnvloedt de mate van etnocentrisme op die school doorheen de werking van mediavorkeuren en smaakvoorkeuren op schoolniveau.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Elchardus, M., Kavadias, D. & Siongers, J. (1998). *Hebben scholen een invloed op de waarden van jongeren? Een empirisch onderzoek naar de doeltreffendheid van waardevorming in het secundair onderwijs*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, VUB, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR.

Elchardus, M., Kavadias, D. & Siongers, J. (1999). Instroom of school? De invloed van scholen en andere socialisatievelden op de houdingen van leerlingen. *Mens & Maatschappij*, 74, (3), 250-268.

Kavadias, D. (2000). Het "eigen volk" van morgen. Scholen en hun invloed op het etnocentrisme van de laatstejaarsleerlingen in Vlaanderen. *Welwijs*, 11, (2), 16-21.

Kavadias, D. (2000). *Teaching politics? The impact of schools and teachers on the political attitudes of 18 year old pupils in Flanders (Belgium)*. Conference proceeding, paper voorgedragen op the IPSA conference: Session SS106 (Political Socialisation), Quebec, 2-5 augustus 2000.

Kavadias, D. (2001). *Teachers, Master in politics? The impact of teachers' attitudes on political attitudes of 18-year old pupils in Flanders (Belgium)*. Conference proceeding, paper voorgedragen op RC21: Political Socialization and Education., Wuppertal, juni 2001.

Kavadias, D. (2001). Houdingen en waarden bij adolescente Vlamingen. *Handboek leerlingenbegeleiding*, 32, 119-136.

Kavadias, D. (2001). Schoolnetten als morele agenten: de beperkte relevantie van het onderscheid tussen openbare en privaatrechtelijke scholen voor niet-cognitieve vaardigheden van Vlaamse scholieren. *Sociale Wetenschappen*, 44, (4), 70-91.

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

/